

Sygn. akt: I C 441/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2015 roku

Sąd Rejonowy w Przasnyszu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Rafał Chrzczonowski
Protokolant:	sekr. sądowy Klaudia Milewska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2015 roku w Przasnyszu na rozprawie

sprawy z powództwa M. O. i D. O.

przeciwko Z. O. i E. O.

o unieważnienie umowy darowizny

I. powództwo oddać;

II. odstępuje od obciążania powodów kosztami procesu;

III. przyznaje adwokatowi A. P. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Przasnyszu kwotę 4.428,00 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem 00/100) złotych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce Wydział I Cywilny po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2015 roku na posiedzeniu niejawnym na skutek zażalenia pozwanej E. O. od postanowienia Sądu Rejonowego w Przasnyszu z dnia 15 stycznia 2015 roku, sygn. akt IC 441/14

postanawia:

oddalić zażalenie

Sygn. akt: I C 441/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 23 lipca 2014r. M. O. i D. O. wnosili o unieważnienie darowizny z dnia 29 kwietnia 1994r. zawartej w Kancelarii Notarialnej w P. przez Notariusza A. K., gdyż Z. O. i synowa E. O. nie wywiązują się z warunków darowizny. W uzasadnieniu podnosili, że dnia 29 kwietnia 1994r. przekazali synowi Z. O. działkę 36 arów o numerze (...), położoną we wsi S.. Na prośbę syna dopuścili do darowizny synową E. O.. Działka została im przekazana nieodpłatnie w zamian za opiekę nad powodami w chorobie i starości, co zapisano w akcie notarialnym. Niestety, sytuacja z synową bardzo się pogorszyła, dokuczała im psychicznie, często wyzywała, co powodowie znosili cierpliwie dla dobra syna. W 1999r. na darowanej działce powodowie wraz z synem rozpoczęli budowę domu mieszkalnego. Myśleli, że relacje z synową polepszą się, jeśli młodzi zamieszkają w oddzielnym domu. Nadal jednak dochodziło do kłótni, były wyzwiska, znęcanie psychiczne. W 2012r. synowa złożyła pozew o rozwód. Powodowie bardzo to przeżyli. Wtedy zaczął się koszmar. Wyzywała ich i dręczyła, nasyłała na nich swojego ojca i wzywała policję. Powodowie zaczęli bardziej

chorować. W lutym 2012r. synowa z synem D. wyprowadziła się, po rozwodzie syn się załamał, został sam z uczącą się córką J.. W marcu 2013r. synowa E. O. złożyła pozew o podział majątku. Żąda sprzedaży domu wybudowanego przez powodów. Od grudnia 2013r. syn przestał do nich przychodzić, nie pomaga im i nie opiekuje się nimi. Powodowie uważają, że pozwani są niewdzięczni, bo w zamian darowanej działki mieli się nimi opiekować. Chcą dzielić się gospodarstwem powodów, a nie w takim celu im je powodowie darowali.

Na rozprawie ustanowiony z urzędu pełnomocnik powodów popierał powództwo, wnosząc o unieważnienie umowy darowizny z dnia 29 kwietnia 1994r. z powodu rażącej niewdzięczności pozwanych. Precyzował jedynie pozew w ten sposób, że żądanie dotyczy unieważnienia umowy w zakresie dotyczącym pozwanych.

W odpowiedzi na pozew pozwana E. O., poprzez ustanowionego pełnomocnika, wносиła o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu zaprzeczała twierdzeniom powodów o jej niewdzięczności w rozumieniu art. 898 kc. Tłumaczyła, że przedstawione przez powodów okoliczności uzasadniające unieważnienie czy odwołanie umowy darowizny są nieprawdziwe i krzywdzące dla niej. Pozwana przez wiele lat wspólnego zamieszkiwania nigdy bez powodu nie podniosła głosu na powodów, nie używała wulgarnych słów ani w żaden sposób nie dopuściła się zniewagi wobec nich. Rozstanie pozwanej z pozwanym, a także narastające konflikty rodzinne wymusiły na niej decyzję o wyprowadzce z dotychczasowego miejsca zamieszkania i rozwodzie, sytuacja ta dotyczyła jednak jej małżeństwa, a nie relacji z teściami. Pozwana wywodziła, że w judykaturze pod pojęciem rażącej niewdzięczności w rozumieniu przepisu art. 898 kc określa się taki czyn obdarowanego, który ma znamiona świadomej i rażącej niewdzięczności. Nie podpadają pod to pojęcie „zwykłe” niewdzięczności, krzywdy niezamierzone, popełnione przypadkowo, w uniesieniu czy rozdrażnieniu. Pozwana nie zaprzeczała, że zobowiązała się do opieki na powodami, ale w chwili zawierania umowy darowizny nie mogła przewidzieć, że rozwiedzie się z pozwanym. Zdaniem pozwanej powodowie wytoczyli powództwo jedynie w związku z wnioskiem pozwanej o podział majątku wspólnego, w której powodowie zeznawali jako świadkowie na korzyść syna, ani razu nie podnosząc przy tym rzekomej niewdzięczności synowej, a tym bardziej swojego syna. Niniejsze powództwo zostało wytoczone wyłącznie na użytek tamtej sprawy, w celu korzystnego dla syna podziału majątku. Niezależnie od powyższego pozwana podnosiła zarzut przedawnienia, przytaczając przy tym art. 899 kc i argumentując, że zgodnie z twierdzeniami powodów naganne zachowanie pozwanej zaczęło się jeszcze przed 1999r.

Pozwany Z. O. nie zgadzał się z pozwem, wnosząc o oddalenie powództwa. Wywodził, że jest zdziwiony, iż rodzice chcą odebrać im działkę. Przyznawał, że od roku jest skłócony z powodami.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny :

Ważną umową darowizny z dnia 29 kwietnia 1994r. M. O. i D. O. darowali swojemu synowi Z. O. i jego żonie E. O., do ich majątku wspólnego, nieruchomości rolną o powierzchni 0,36 ha, położoną w S., oznaczoną numerem ewidencyjnym (...). Z. i E. O. zobowiązali się zapewnić darczyńcom opiekę w chorobie i starości.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgodnych twierdzeń stron.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje :

Zgodnie z regułą wyrażoną w art. 321 § 1 kpc sąd przy rozstrzygnięciu sprawy i wydawaniu wyroku jest związany żądaniem zgłoszonym przez powoda, co oznacza, że nie może wbrew żądaniu powoda zasądzić czegoś jakościowo odmiennego bądź też w większym rozmiarze, niż oznaczony przez powoda, jak również na innej podstawie faktycznej, niż wskazana przez powoda.

Powodowie w pozwie domagali się unieważnienia umowy darowizny zawartej przez nich z pozwanymi dnia 29 kwietnia 1994 r., z powodu nie wywiązywania się przez pozwanych z warunków umowy darowizny. Żądanie to zostało podtrzymane na rozprawie, pełnomocnik powodów sprecyzował jedynie, że wnosi o unieważnienie umowy darowizny zawartej z pozwanymi z powodu ich rażącej niewdzięczności.

Tak skonstruowane i popierane powództwo ocenić należało jako oczywiście bezzasadne, co skutkowało jego oddaleniem.

Najogólniej rzecz ujmując, nieważność stanowi sankcję wadliwości czynności prawnej wynikającej z niedochowania określonych warunków przewidzianych przepisami prawa. Zasadniczo przyczyny nieważności tkwią w okolicznościach związanych z dokonaniem danej czynności prawnej, najczęściej sprowadzają się do braku zdolności do czynności prawnych, sprzeczności treści czynności prawnej z ustawą lub zasadami współżycia społecznego, pominięcia formy czynności prawnej zastrzeżonej pod rygorem nieważności, określonych wad oświadczenia woli.

Żądając unieważnienia przedmiotowej umowy darowizny, powodowie powoływali się na niewywiązywanie się przez pozwanych z obowiązków ciążących na nich na podstawie tej umowy, na ich rażącą niewdzięczność. Sposób i stopień wywiązywania się z obowiązków wynikających z danej umowy nie należą jednak do przesłanek jej ważności. Jest to kwestia wykonania umowy, a nie okoliczności jej zawarcia. Nienależyte wykonanie umowy czy zupełne jej niewykonanie rodzić może szereg różnych skutków, na czele z odpowiedzialnością odszkodowawczą, nie skutkuje jednakże nieważnością umowy. Również rażąca niewdzięczność obdarowanego nie czyni umowy darowizny nieważną. Zgodnie z art. 898 § 1 kc sankcją takiego zachowania obdarowanego jest uprawnienie darczyńcy do odwołania darowizny, nie oznacza to jednak jej nieważności i ani nie uzasadnia stwierdzenia takiej nieważności, ani tym bardziej nie uprawnia sądu do unieważnienia umowy.

Mając to na względzie, ustalenie, czy pozwani faktycznie dopuścili się rażącej niewdzięczności względem powodów, było pozbawione jakiegokolwiek znaczenia w niniejszej sprawie. Nawet bowiem w takim przypadku umowy darowizny nie można by uznać za nieważną, nie wywołującą skutków prawnych. Ustalenie rażącej niewdzięczności pozwanych mogłoby jedynie uzasadniać ocenę zasadności odwołania darowizny przez powodów, a nie ocenę zasadności zgłoszonego żądania unieważnienia tej umowy. Z tego punktu widzenia przeprowadzenie jakiegokolwiek postępowania dowodowego, a nawet informacyjnego przesłuchania stron, w celu wyjaśnienia istnienia takiej rażącej niewdzięczności pozwanych, uznać należało za zbędne przedłużanie postępowania, skoro żadnego pożytku dla rozstrzygnięcia o zgłoszonym żądaniu przynieść to nie mogło. Treść zgłoszonego żądania była bowiem całkowicie nieadekwatna do podstawy faktycznej przytoczonej na uzasadnienie tego żądania. Innej podstawy faktycznej, która mogłaby uzasadniać jeśli nie unieważnienie, to stwierdzenie nieważności umowy, powodowie nie zgłosili, trudno też jej się dopatrywać z urzędu w okolicznościach niniejszej sprawy. Strony zawarły umowę należącą do umów przewidzianych kodeksem cywilnym, o treści typowej dla takiej umowy, w przewidzianej prawem formie, w okolicznościach, które nie uzasadniają jakichkolwiek wątpliwości co do ważności umowy, w szczególności w zakresie wad oświadczenia woli stron. Zatem umowę należało ocenić jako ważną. Dlatego orzeczono, jak w punkcie 1 sentencji.

W związku z tym, że powodowie sprawę przegrali, na nich spoczywał obowiązek pokrycia kosztów niniejszego procesu. W ocenie Sądu jednak w niniejszej sprawie mamy do czynienia z uzasadnionym wypadkiem, który stosownie do art. 102 kpc umożliwiał odstąpienie od obciążenia powodów tymi kosztami. Przemawiały za tym z jednej strony aktualna sytuacja materialna i zdrowotna powodów, wynikająca z treści ich oświadczeń złożonych na potrzeby uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych, a z drugiej strony autentyczne poczucie pokrzywdzenia, które stanowiło dla powodów główny bodziec do wystąpienia z pozwem w niniejszej sprawie. Dlatego postanowiono, jak w punkcie 2 sentencji.

W punkcie 3 sentencji przyznano wynagrodzenie z tytułu pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu, stosownie do § 19 w zw. z § 6 pkt 5 oraz § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności (Dz. U. z 2013. 461 j.t.).

/-/ R. Chrzczonowski